

DÅPSLØFTET

INSPIRASJON TIL ARBEIDET MED DÅP

.....
EN FELLES REISE

side 6

.....
**DEN ALLER
FØRSTE GANGEN**

side 8

.....
ALLE SEIER «JA»

side 12

**Flertallet
velger dåp**

SIDE

3

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

KJÆRE MEDARBEIDER I DEN NORSKE KIRKE!

I visjonsdokumentet for Den norske kirke sier Kirkemøtet: «I perioden 2015-2018 vil vi at flere søker dåp og trosopplæring» og at «medlemmer i Den norske kirke doper barna sine». Sammen skal vi skape et løft for dåpen i Den norske kirke.

Tittelen på dette heftet er derfor *Dåpsløftet*. Vi håper det skal inspirere til gode samtaler og fornyet samarbeid om dåp i menigheten. Dåpen skal løftes fram. Til den offentlige samtalen, til samtalene rundt middagsbordene og til menneskenes hjerter.

Det er ikke lenger like selvsagt at et nyfødt barn i Norge blir døpt. Dåp er verken sosialt eller kulturelt nødvendig. Dåp er et valg, og for foreldre som velger dåp for sine barn i Den norske kirke, er det et aktivt valg. Det er bra! Det er mange grunner til å velge dåp i kirken. Kirken må holde fram og anerkjenne folks gode grunner.

Ipsos MMI gjennomførte høsten 2014 en undersøkelse på oppdrag fra Kirkerådet. Undersøkelsen viser at foreldrene tar dåpen på alvor og reflekterer over dåpens betydning når de gjør valget om dåp eller ikke.

For flere holder det ikke at dåp er tradisjon. De trenger en grunn. En god grunn.

Unge foreldre tar dåpsløftet på alvor. De vil ikke stå i kirken og love noe de ikke kan holde. Vi må fortelle dem at de ikke står alene og lover. Menigheten lover å be og lære sammen med dem. Og viktigst av alt: Det løftet Gud gir i dåpen, holder og bærer.

Når valget om dåp først er tatt, ser vi at dåpsfølgene ofte er større nå enn før. Et enkelt dåpsfølge kan fylle flere kirkebenker. Det er svært gledelig at mange familier gjør dåpen til en festdag. Men for noen kan egne eller andres forventninger til festlighetene rundt dagen bli overveldende. Dåpen er en avgjørende viktig handling i et menneskes og en families liv. Men vi må være varsomme så vi ikke formidler for store krav, og forventninger om feiring på riktig måte og til riktig tid.

Dåp er grunnleggende, både for den som blir døpt og for kirken. Det er i dåpen Gud tar imot oss og frelser oss. Der blir vi en del av den kristne kirken. I trosopplæringen utforsker vi denne gaven.

Drivkraften i å satse på dåp er ikke å

oppretholde kirkens medlemstall. Dåp er kirkens oppdrag, gitt av Jesus. I tro og tillit til Jesus Kristus er dåpens gave og dåpens mysterium formidlet fra generasjon til generasjon. Det er knyttet løfter til dåpen som uttrykkes gjennom tekstene vi leser ved døpefonten, salmene vi synger og dåpsløftet som familie, faddere og menighet står sammen om. Dåpen er Guds ja til mennesket! Det er Hans løfte til oss. I dåp og tro får vi ta imot Guds gave.

Kirkerådet ønsker med dette å gi et bidrag til den store dåpsamtalen i vår kirke. Vårt ønske er at Dåpsløftet skal være til inspirasjon for deg som jobber med dåp i kirken, enten oppgaven din er å ta imot påmeldinger, gjennomføre dåpsamtaler, døde, undervise konfirmanter og annet trosopplæringsarbeid. Vi står sammen om dåpsløftet!

Vennlig hilsen
Jens-Petter Johnsen
direktor i Kirkerådet

INNHold

Dåpsamtalen: En felles reise	side 6
Preses: Inn i den troende menighet	side 7
Ny døpefont: Den aller første gangen	side 8-9
Bekkefaret: Kvardagsdåp	side 10
Andreas E. Eidsaa jr.: Eit smil i telefonen	side 10
Sverige: Drop-in dåp	side 11
Knut Grønvik: Alle seier «ja»	side 12
Tre tenåringer: Med dåpsvann i luggen	side 13
Paul Erik Wirgenes: Om dåp i mange kanaler	side 14-15

@ANNINGUNN: Dåp til lille Konrad i dag!
#kirke #dåp #fint #byåsen @olsenmarit

DÅPSLØFTET Utgitt av Den norske kirke, Kirkerådet
Seksjon for barn, unge og trosopplæring
Telefon: 23 08 12 00. E-post: post.kirkeradet@kirken.no
Foto forsiden: Rune Kongsro
Trykk: o7 Gruppen as

Innholdet kan gjerne brukes lokalt.
Manus til artiklene lastes ned fra
ressursbanken.no.

FLERTALLET VELGER DÅP!

*Lille Sanna er lykkelig vitende om at hun er en del av en levende tradisjon.
En tradisjon flertallet i den norske befolkningen velger å inkludere barna sine i.*

FOTO: Harald Dørum

I november i fjor kledde foreldre på henne en lang hvit kjole med rosa sløyfe. Søndagsturen gikk til Ørsta kirke. En høytidelig anledning – Sanna skulle døpes. Men det var nære på at det ikke ble dåp.

Foreldre til Sanna var slettes ikke sikre på om dåp var noe for dem. Jon Erik Jørgensen og samboer Therese Lødemel ble foreldre for første gang 8. juli i fjor. Plutselig var det mye å ta stilling til, ikke minst dåp. For dem stod valget mellom kirkelig dåp og humanistisk navnefest. Ingen av dem er aktive kristne.

– Jeg var skeptisk fordi jeg hadde vært i en dåp der jeg reagerte ganske negativt på det presten snakket om. For meg ble det nesten svovelpreken, forteller Jon Erik.

Therese var litt mer nøytral: - Jeg ønsket å markere at Sanna hadde fått navnet sitt. Jeg hadde lyst på en seremoni som var situasjonen verdig.

UNDERSØKELSE OM FORELDRES VALG AV DÅP.

-Dette er en ganske vanlig tankegang hos mange foreldre. Det viser svarene fra en fokusgruppeundersøkelse om dåp som Ipsos MMI har gjort på vegne av Den norske kirke, forteller Sara Thorvik Andersson fra Ipsos MMI.

Fokusgruppene bestod av foreldre som hadde fått barn i løpet av de siste tre årene. Gruppene var sammensatt av foreldre som hadde valgt dåp, foreldre som hadde valgt navnefest, samt noen som ikke hadde valgt noen markering. Intensjonen var å få innsikt i deres vurderinger og valg av dåp eller hvorfor de ikke valgte dåp for barnet sitt.

- I fokusgruppene ble det mye snakk om dåps-samtalen og dåpsløftet. De faktiske ordene som blir brukt er viktige for mange. Flere viste til den forrige dåpsliturgien, der presten sa at barnet er «født med menneskeslektens synd og skyld» som fremmedgjørende. Noen sliter også med at dåpen forplikter foreldre og faddere til å oppdra barnet i en kristen tro.

Det flere av foreldrene i undersøkelsen sier de opptatt av ved dåpen, er at det skal være en feiring og markering av at et barn er født. Dette blir en av grunnene til at enkelte velger en humanistisk seremoni, der språket som brukes oppleves mer i tråd med egne erfaringer og verdier enn det som er enkeltes erfaring med kirken, sier Thorvik Andersson.

FALLENDE DÅPSTALL. Det har de siste 10 årene vært en markant nedgang i antall barn som blir

SARA THORVIK ANDERSSON
Ipsos MMI

«Det skal ikke bare være en tilfeldig kirke bare fordi man tilfeldigvis bor et sted på det tidspunktet»

Kvinne, Oslo,
har valgt privat navnefest

MULIGE ÅRSAKER TIL FALLENDE DÅPSTALL

➔ Det fødes årlig rundt 60. 000 barn i Norge.

➔ Ifølge SSB fødes hvert fjerde barn av en mor med innvandrerbakgrunn, hovedsakelig fra land som Irak, Pakistan, Somalia. Samt land i det tidligere Øst-Europa. For 15 år siden gjaldt dette færre enn hvert tiende barn.

➔ Antall barn som har humanistisk navnefest har doblet seg siste ti år. Utgjør i dag ca 2500 barn.

➔ Svakere tilknytning for dagens nybakte foreldre til kirken enn for tidligere generasjoner.

døpt. Fra 2003 til 2013 sank andelen fødte barn som døpes i Den norske kirke med 15,7 prosentpoeng. I 2013 ble noe over 60 prosent døpt. Men fremdeles er det slik at flertallet av norske barn blir døpt i kirken.

En oversikt fra Statistisk sentralbyrå viser at en av årsakene til nedgangen er at hvert fjerde barn fødes av en mor med innvandrerbakgrunn. Landene som dominerer er for eksempel Irak, Pakistan og Somalia. De siste årene har antall barn som fødes i Norge av mødre fra det tidligere Øst-Europa også skutt i været. Ingen av disse gruppene velger dåp i Den norske kirken sånn helt uten videre.

En stabil andel, velger også humanistisk navnefest.

De samme fallende dåpstill gjelder også i våre naboland Danmark og Sverige. Mens Danmark ligger omtrent likt med Norge, er situasjonen i Sverige en helt annen.

Bare 48,5 prosent valgte kirkelig dåp i Sverige i fjor. Og det skjer noe når tallet kommer under 50 prosent, sier Ingegerd Sjølin, om har skrevet doktorgrad i religionssosiologi om hvorfor svenskene ikke velger kirkelig dåp for barna sine:

– Da er det ikke lenger en del av det som flertallet gjør. Og da er det mye vanskeligere å motivere folk til å velge dåp. Vi velger ofte ut fra hva de rundt oss velger. Flertallsoppførsel spiller en stor rolle, forklarer Sjølin.

Den tidligere rektoren for presteutdannelsen i Lund understreker at det også er viktig å huske at selv om snittet er på 48,5 prosent er det store geografiske forskjeller. Det er spesielt i storbyene at få velger dåp, mens tallet andre steder kan være mye høyere.

BABYSANG. I Danmark viser det seg at babysang kan være en grunn til at dåpstallene ikke har falt så drastisk som i Sverige. Hver fjerde danske baby deltar nemlig på babysang. Hans Raun Iversen, lektor i systematisk teologi ved Københavns Universitet sier til den danske avisen Jyllandsposten at den høye babysangdeltakelsen er av stor betydning for kirken. Foreldre som går til babysang vil sannsynligvis ikke melde seg ut av kirken, og mange av dem vil velge å få barnet sitt døpt, mener Iversen.

DA TVILEN FORSVANT. Therese vet akkurat når skepsis og tvil ble snudd til sikkerhet. Den lille familien bor til vanlig i Oslo, men Therese var

hjemme i Ørsta en tur. Da gikk hun innom sin barndoms kirke og fikk slått av en hyggelig prat med en kateket, som var imøtekommende og vennlig.

– Jeg fortalte hvordan vi følte, at for oss var kirken en naturlig plass men at vi tvilte på grunn av dårlig erfaring. Kateketen var veldig klar på at slik var det ikke i Ørsta. Da jeg gikk derfra slo jeg på tråden til Jon Erik og så bestemte vi oss bare.

Therese tror den samtalen i Ørsta kirke var helt avgjørende for at det ble kirkelig dåp. Therese og Jon Erik opplevde respekt for sitt ståsted. Og den påfølgende dåpssamtalen med presten var også preget av gjensidig respekt.

Jon Erik legger til at de også ønsket en litt mer åndelig dimensjon ved valget av kirkelig dåp. Alle er jo døpt, vi går i bryllup i kirken, og begravelse. Det er en del av livets hjul. Livets gang. Tradisjon.

De ler: – Ja, og så var det utrolig mye mer praktisk enn humanistisk navnefest som vi også vurderte. De hadde navnefest to ganger i året og lange ventelister. Kirken har dåp hele tiden og datoen klaffet for alle.

LEVENDE NORSK TRADISJON. Thereses og Jon Eriks tanker får støtte i det som ble sagt i fokusgruppene. Et utsagn som gjentas ofte i intervju-samtalene er at dåp er tradisjon. Dåp er noe mange tenker på som en selvfølge, et uttrykk for «slik gjør vi det i vår familie» eller «slik gjør vi det i Norge». Dåp er en norsk tradisjon som har vært praktisert gjennom tidene. Den er uttrykk for et verdifelleskap og er en del av en kristen kulturarv. Flere har dette perspektivet når de snakker om at dåp, viser resultatene fra fokusgruppen.

«Det har med røtter å gjøre. På godt og vondt har kirken vært en institusjon i et par tusen år og det er klart det preger folk og samfunn.» (Mann, Trondheim, har valgt dåp)

Utsagnet sier noe om ønsket om tilhørighet, og dette er et gjennomgangstema i informantenes fortellinger, ifølge undersøkelsen. Selv om noen er opptatt av den kristne tilhørigheten, er de langt fleste mer opptatt av en type sosial tilhørighet til kirken som et sted å gjøre aktiviteter med barna. Uavhengig av kristen tro og tilhørighet til en menighet for øvrig, synes mange at kirken

INGEGERD SJÖLIN
Tidligere rektor,
Svenska kyrkans
Pastoralinstituttet i Lund

«Det har med røtter å gjøre. På godt og vondt har kirken vært en institusjon i et par tusen år og det er klart det preger folk og samfunn»

Mann, Trondheim,
har valgt dåp

«Det føltes mer nært å døde barnet mitt i Kristiansund hvor jeg kommer fra. Det er der jeg er født og konfirmert. Jeg har jo ikke noe forhold til kirken her i Oslo. Det var ikke et alternativ.» (Kvinne, Oslo, har valgt dåp)

«Det skal ikke bare være en tilfeldig kirke bare fordi man tilfeldigvis bor et sted på det tidspunktet.» (Kvinne, Oslo, har valgt privat navnefest)

Kvinne, Oslo,
har valgt dåp

er et naturlig sted å ta med barna når de er små, understreker Sara Thorvik Andersson.

Therese og Jon Erik ble trygge i valget om å velge kirkelig dåp for Sanna. Men deres lokale kirke i Oslo var aldri et tema. Det måtte være Ørsta kirke.

– Det var praktisk for oss å velge hjemmekirken fordi det er mye familie der. Det er den kirken som er naturlig for oss; der føler vi oss mest hjemme. Vi har ikke noe forhold til den lokale kirken der vi bor.

Sara Thorvik Andersson i Ipsos MMI nikker gjenkjennende. Dette har hun hørt før. Blant informantene i fokusgruppene var det mange som var innflyttere til byene Oslo, Stavanger og Trondheim. Og de opplevde det som en barriere å skulle ta kontakt med sin lokale kirke når spørsmålet om dåp ble aktuelt. Dette handler om at de ikke har et forhold til kirken, de kjenner ikke de som jobber der og de vet ikke hvordan gudstjenester gjennomføres der de bor. Dette er et uttrykk for at dåpen er et rituale som mange vil gjennomføre på det stedet de har tilknytning til.

«Det føltes mer nært å døde barnet mitt i Kristiansund hvor jeg kommer fra. Det er der jeg er født og konfirmert. Jeg har jo ikke noe forhold til kirken her i Oslo. Det var ikke et alternativ.» (Kvinne, Oslo, har valgt dåp)

«Det skal ikke bare være en tilfeldig kirke bare fordi man tilfeldigvis bor et sted på det tidspunktet.» (Kvinne, Oslo, har valgt privat navnefest)

EN SØNDAG I NOVEMBER. Fire måneder gamle Sanna har lang hvit kjole med rosa sløyfe og bæres ned midtgangen i Ørsta kirke. Tilstede er hele slekta og drossevis med venner av de nybakte foreldre. Hun er rolig under hele seremonien, selv når presten doper henne. Det er god stemning når presten løfter henne opp foran menigheten og ønsker henne velkommen.

– Det var en veldig fin dåp. Det var en lett stemning under gudstjenesten, forteller Therese. Selv kirkeskeptikeren Jon Erik ble slått av den høytidelige rammen som kirkelig dåp ga dem. Det ble akkurat en slik seremoni som de ønsket. Og skulle Sanna få sosken, så er det ikke lenger noen tvil for Therese og Jon Erik.

– Det blir Ørsta kirke neste gang også! ♦

En felles reise

Harold Holtermann, prostiprest i Lofoten prosti, setter seg inn i bilen og starter på reisen hjem til familien Bjørsvik. Snart skal lille Christoffer Andreas døpes, og sammen med foreldrene og menigheten blir han del av menighetens fellesskap og trosopplæringen. Første steg på denne reisen er dåpssamtalen.

FOTO: Dagmara Wojtanowicz

Dåpssamtalene åpner med at vi snakker om hvilken gave det er å få et barn. Det er noe av det fineste vi voksne vil oppleve. At det også kan være noe av det vanskeligste snakker vi også om. Mange foreldre vil vise meg barnet og ofte får jeg også lov å holde barnet under dåpssamtalen. Det skaper nærhet mellom barnet, familien og kirken.

Harold har døpt mer enn tolv hundre barn. For hver eneste dåp har han en times dåpssamtale med foreldrene hvor de går igjennom det praktiske og snakker om foreldrenes forventninger. Det er to spørsmål Harold alltid pleier å stille foreldrene.

Jeg spør om det har vært vanskelig å bestemme seg for å døpe barnet. På den måten kommer vi rett inn i kjernen av hva foreldrene tenker. En god dåpssamtale er porten til et godt forhold til den videre kontakt som barnet, kirken og foreldrene skal ha i fellesskap.

Harold titter i sladrespeilet, setter på blinklyset og tar av fra hovedveien E10 for å komme til Gårdsveien.

Noen foreldre er bekymret før møtet med presten. Kanskje vil bare den ene av foreldrene at barnet skal døpes. Kanskje er de redd for at de ikke har levd «kristent nok», eller så er de bekymret for at barnet ikke får ta egne valg ved å bli døpt.

Foreldrene skal ikke trenge å være bekymret. Hvis noen synes det er vanskelig, så snakker vi åpent om det. Foreldre tar valg for sine barn som de mener er til det beste for barnet. Det er viktig at barnet får kunnskap om kirken og får ta del i fellesskapet som kirken gir dem fra de er små.

Første gang Harold døpte et barn i Lofoten var i 1983.

Mange foreldre ønsker å døpe barna i samme kirke som de selv ble døpt. De vil videreføre tradisjoner og la barna få ta del i den reisen som de startet for en del år siden. Tilhørigheten og tryggheten som menigheten gir, er viktig for mange.

Ifølge Harold skaper dåpssamtalen et fellesskap mellom kirken og foreldrene

når de enes om hvordan de best kan samarbeide.

Mitt andre spørsmål til foreldrene er hvordan de tenker at vi i fellesskap kan gi barnet kjennskap til den kristne tro. Jeg forteller hva kirken vil bidra med og foreldrene deler sine tanker om hvordan de vil bidra til at barnet blir en del av fellesskapet i kirken og får en tilhørighet gjennom trosopplæringen. Aktivitetene vi snakker om er blant annet kveldsbønn, babysang og deltagelse i menigheten. Mitt budskap til foreldrene er at de får gjøre det de kan gjøre og så skal vi sammen gi barnet den beste reisen.

Harold er straks fremme hos den lille familien i Gårdsveien. Han tar ut nøkkelen, finner bagen sin og går ut av bilen.

Vi legger ut på denne reisen i fellesskap alle fire. Reisen starter med dåpen, bringes videre av konfirmasjonen, feires med bryllup og avsluttes med begravelsen. Kirken vil være tilstede for Christoffer Andreas og familien i alle livets gleder og sorger. ♦

Helga Haugland Byfuglien, Bispemøtets preses.
FOTO: Eric Johannessen

INN I DEN TROENDE MENIGHET

"En tro, en dåp, en Gud og alles Far". Paulus skrev ordene til menigheten i Efesos. De står også i vår bekjennelse om kirken. Dåpen er første steg på vår livslange vandring med Jesus. I dåpen blir vi en del av det kristne fellesskapet. Vi settes inn i relasjon til hverandre og til Gud, vår alles Far.

I dåpen lyder løftet om at den allmektige Gud gir sin Ånd og tar oss inn i sin troende menighet. Sammen med familie og faddere har menigheten ansvar for å tilføre vandrings retning og næring. Det kristne livet må modnes slik alt liv må. Livet i dåpen er et liv i vekst. Det er som en dannelsesreise.

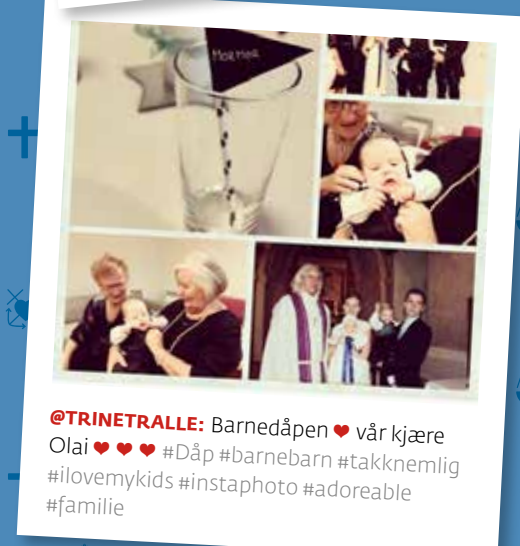
Paulus har beskrevet denne reisen: "Da jeg var barn, talte jeg som et barn, tenkte jeg som et barn, forsto jeg som et barn. Men da jeg ble voksen, la jeg av det barnslige." Troen må vokse slik kroppen vokser. Barna må få møte de viktigste bibelfortellingene, konfirmantene kan bli bedre kjent med dem, og voksne vil gjennom hele sitt liv i menigheten ha behov

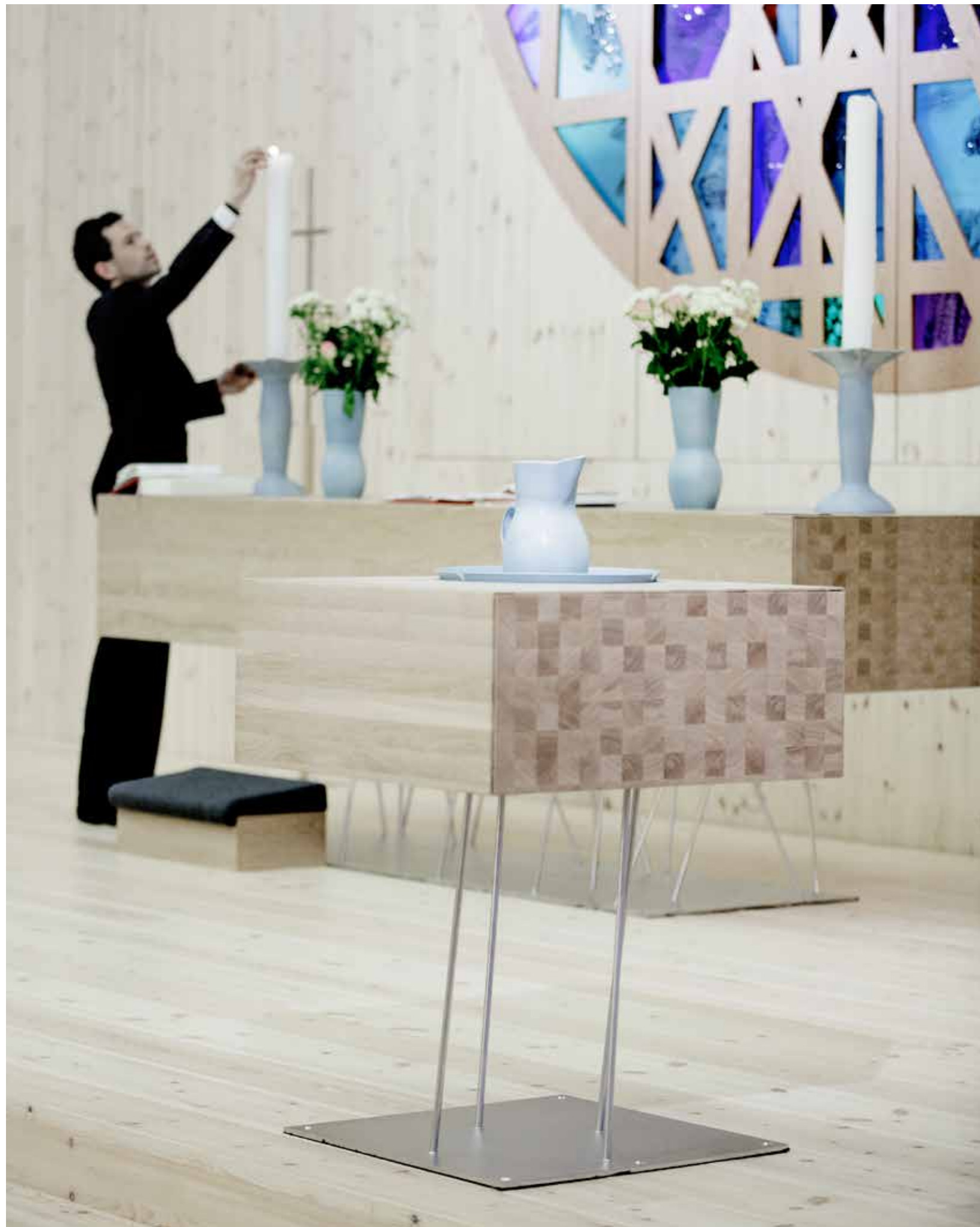
for påfyll for større innsikt og kraft i troen. Det er en livsvandring i tro og tjeneste. I menigheten skal troen få vokse og modnes slik at vi rustes til å elske vår neste som oss selv. Slik Han har elsket oss, skal vi elske hverandre ved å ta ansvar for medmennesker og skaperverk. I dette ansvaret modnes vi som mennesker og troende.

Trosopplæringen gir næring som troen trenger for å vokse. Menigheten er det beste jordsmonnet for veksten. Den er et fellesskap av hellige, i sitt mangfold av tanker, meninger, synspunkter og erfaringer. Den er et byggverk av levende stener, mennesker, samlet i en tro, en dåp, en Gud og alles Far. Han kjenner oss fullt ut, slik vi håper en gang å erkjenne fullt ut. Det er målet for vår vandring. Dåpsløftet har evigheten som perspektiv. ♦

#dåp

Prest Helge Hitland doper det aller første barnet i døpefonten i Knarvik kyrkje søndag 14. desember 2014.

Den aller første gangen

FOTO: Paul Amundsen / Ove Morten Berge

Den sto der og nærmest lyste litt mot oss i begynnelsen av desember. Helt ubrukt. Ingen barn hadde noensinne blitt døpt i denne døpefonten i den nye Knarvik kirke i Hordaland. Det skulle derimot ikke ta lang tid før døpefonten kom i bruk – rett før jul ble det første barnet båret til dåp i den nye kirken.

Den pensjonerte soknepresten Helge Hitland hadde æren av å ta den i bruk.

– Det var stor stas, forteller han. Hitland har vært prest i snart 43 år, og han har vært med å døpe mange barn opp gjennom årene.

– For meg betyr dåpen veldig mye, og jeg ser på det som hellig å få lov til å være prest og ta del i dåpens under, forteller soknepresten. Han håper det blir mange dåp fremover i den nye kirken.

Hitland forteller at menigheten er stolte av at det er den lokale kunstneren Liv Ingunn Sundal som har laget døpefonten. Fonten har både et moderne og tradisjonelt design, i likhet med Knarvik kirke. Sundal

har også laget dåpsmuggen, nattverdsutstyr, lysestaker og blomstervaser.

KUNSTNERISK DØPEFONT I SÅNER. Lokale kunstnere har også satt sitt preg på døpefonten i Såner Kirke i Østfold. Den ble laget av kunstnerparet Dagny og Finn Hald som hadde et spesielt forhold til kirken. Da den nye kirken ble vigslet i 2000 var det Dagny Hald som stod bak designet og utformingen av alteret, mens Finn Hald stod bak den moderne døpefonten i kirken.

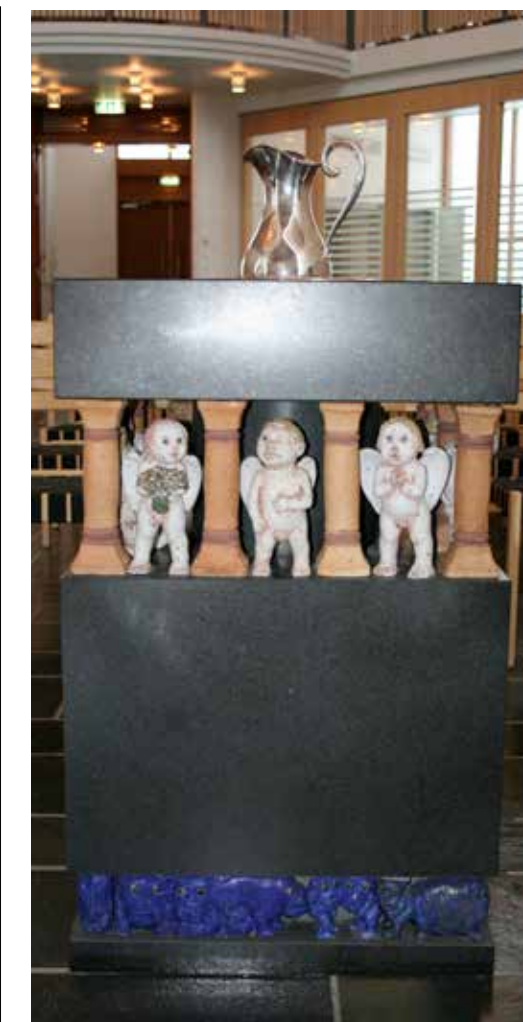
Sivilarkitekt og kirkebyggkonsulent Ove Morten Berge har reist Norge rundt for å besøke ulike kirkebygg. Han forteller at han har sett veldig mange døpefonter. Nettopp denne kunstneriske døpefonten i Såner kirke synes han er en av Norges mest unike, og han har fattet en helt spesiell interesse for den.

Døpefonten består av noen små blå klumpfigurer nederst og hvite englefigurer øverst ved søylene.

– Dette er en ganske moderne og leken døpefont. Kunstneren har inkludert litt barnlige elementer som ofte fanger interessen blant de minste, forteller Berge.

– De små hvite englefigurene er ganske fantastiske, avslutter han med et smil. ♦

Døpefont i Såner Kirke i Østfold, utformet av kunstner Finn Hald.

Kvardagsdåp i Noreg

Det er laurdag og haust i lufta. I Bekkefaret kyrkjelyd held kyrkjetenaren på å førebu til dåp. Døypefonten blir fylt med dåpsvatn, salmebøkene blir lagt fram og ljosa er tende.

Bekkefaret kyrkjelyd gjer noko som få andre kyrkjer i Noreg gjer – dei tilbyr dåp på kvardagar og laurdagar.

– Vi ynskjer at kvar einskild familie skal få ei fin oppleving av dåpen, og bli sett og teke hand om. Dåpen skal vere tilgjengeleg, og laurdag er ein fin dag å samle familien på. Når vi fekk førespurnad frå familien om å arrangere dåp på ein laurdag, tenkte vi at dette er noko vi må prøve, seier sokneprest Arne Sorås.

Reaksjonane har vore eine og åleine positive. – Det var fyrst litt skepsis til å forandre på tradisjonen med å ha dåp på søndagar. Men etter at vi gjennomførte vår fyrste kvardagsdåp – og familien var så takksam og positiv – tenkte vi at dette er noko vi ynskjer å prøve vidare.

Tilbakemeldinga frå familien var at seremonien blei meir intim og personleg, i tillegg blei det lettare for familie og vener som kom langveges frå, å delta.

Det er viktig for Sorås at kyrkja er tilgjengeleg og open. Dagen skal ikkje vere ei hindring for å bli døypt.

– Vi har merkt at dåp fort blir ein omfattande og dyr prosess, og at mange kvir seg med å arrangere noko så stort. Difor ynskjer vi å vere på tilbodssida, og leggje til rette for ein fin dåp. Vi tilbyr både utleige av lokale og dåpskjole, i tillegg til at vi gjennomfører kvardagsdåp.

Dåpen er overstått, og døypefonten skal tømmast for vatn. Vatnet har blitt brukt til ei heilag handling, og skal difor behandlast med respekt og tømmast ut i Guds jord. Om ikkje lenge er det dåp igjen, og då blir døypefonten fylt på nytt. Då skal fleire barn ta del i Jesu Kristi liv, ved dåpen og trua. ♦

SKAL FORSKJE PÅ HVORFOR FOLK DROPPER DÅP

Prost Sven Klemmetsby i Ålesund kirke er en av to som har blitt tildelt Olavsstipendet av Bispemøtet i år. Klemmetsby skal forske på hvorfor medlemmer i Den norske ikke velger dåp for sine barn. Han ønsker å se nærmere på årsaken fordi det er en markert nedgang i antall døbte barn.

Prosten skal gjennomføre en kvalitativ undersøkelse gjennom å dybdeintervjue en rekke småbarnsforeldre. Denne type undersøkelse har ikke vært gjennomført tidligere.

Oppstart for prosjektet er i begynnelsen av 2015. Klemmetsby håper å kunne være ferdig med rapporten sin før sommeren.

RESSURSBANKEN

Eit smil i telefonen

Ringring. Det tek ikkje lang tid før kyrkjeverje Andreas E. Eidsaa jr. svarer i telefonen. Ein kjepphest for han er å møte folk der dei er, på ein varm og smilande måte.

Andreas Eidsaa jr. står bak «den rogalandske dåpsmobiliseringa». Og han fortel kvifor dei starta opp. Eidsaa trudde lenge at Sandnes hadde ein høg dåpsprosent, men for om lag eitt og eit halvt år sidan blei han overraska då det viste seg at talet låg under landsgjennomsnittet.

– Eg og mange med meg blei veldig forundra over tala. Vi bestemte oss for at noko måtte gjerast. Vi starta i Sandnes, i tillegg til at vi inviterte nærliggande fellesråd.

Fleire og fleire kyrkjelydar og fellesråd ynskte å vere med på mobiliseringa. No er det totalt 72 som har slutta seg til. I samarbeid med styringsgruppa utvikla Eidsaa mellom anna ei verktøykasse som inneheld 31 tiltak. Målet er at verktøya skal bidra til at det blir jobba kvalitativt godt med å få folk til å velje dåp.

– Døme på tips og råd vi har i verktøykassa vår, er gode nettsider, utlån av dåpskjole, drop-in dåp, kvardagsdåp, månadens dåpsbilete på helsestasjonen og å vere til stades på sosiale media.

Kyrkjeverja skryt av samarbeidet mellom prostar, prestar og kyrkjeverjer i styringsgruppa.

– Det skjer mykje bra i fleire kyrkjelydar med tanke på dåp. – Men, legg han til, samstundes som kyrkja og kyrkjelydane har høge prosenttal på gravferd og konfirmasjon, har vi alle noko å gå på når det gjeld å ta betre vare på familiene. At dei blir møtt med vennlegheit og smil i alle ledd, er viktig.

– Den norske kyrkja si styrke er at det er eit stort og stabilt kyrkjeskip, med lange tradisjonar. Derfor kan det også ta tid å endre kursen til kyrkjeskippet. Det tek tid å endre etablert praksis, smiler Eidsaa.

For sjølv om vi ikkje såg Eidsaa, er vi sikre på at han smilte heile tida då han snakka med oss. Ein kan nemleg høyre på ei stemme når nokon smiler. Berre prøv sjølv. Les mer om verktøykassa «Aksjon dåp» i ressursbanken.no

Under det store motortreffet Power Meet i Västerås i Västmanland len ble det blant annet holdt drive-in dåp.

Det ble et så inderlig øyeblikk og vi var alle veldig rørt, forteller Peter Engmark. Han er prest i St. Matteuskyrkan i Malmö. Han forteller om den aller første gangen de gjennomførte drop-in dåp.

PETER ENGMARK
Prest, St. Matteuskyrkan, Malmö

En kvinne i 50 års-alderen ønsket å bli døpt. Hun hadde vokst opp i et trossamfunn som ikke praktiserte dåp. Og hele hennes liv hadde hun båret med seg ønsket om å bli døpt.

Da St. Matteuskyrkan i St. Johannesforsamlingen for aller første gang annonserte at de skulle ha drop-in dåp, grep kvinnen sjansen. Det ble et sterkt øyeblikk, sier Engmark. – Jeg kommer aldri til å glemme det.

«VI BJUDER PÅ KALAS». Det er tre år siden nå, og det har blitt noen drop-in siden. De arrangerer det gjerne to ganger i året. De legges til lørdager, og alt skjer den samme dagen: dåpsamtale, dåp og en liten fest.

– Ja, festen byr vi på, smiler presten. – Litt kake og kaffe for dem som følger dåpspersonen. En stund for felleskapet i en familie eller blant venner.

MANGE GRUNNER TIL Å VELGE DROP-IN DÅP. I dag er det mange menigheter i Sverige som

tilbyr drop-in dåp. St. Matteus var en av de aller første og kritikken var skarp. Kritikerne var redde for en nedgradering av dåpen og at folk bare ville slenge innom. I dag har kritikken stilnet.

Det er mange forskjellige grunner til at folk velger drop-in dåp. Erfaringene hos de som jobber med det viser at det ikke bare er på grunn av økonomiske ressurser. I drop-in er det alle aldre – fra tre måneder til eldre mennesker. Det er mange som tenker på dåp som noe som gjelder for de aller minste og tror at toget er gått når de ikke hadde dåp i den perioden. Grunnene til at det ble sånn er sammensatte, det kan for eksempel være at barnet var mye sykt som liten.

Engmark husker godt et foreldrepar som hadde adoptert en liten gutt. Etter å ha vært i Sverige noen år valgte foreldrene og gutten dåp. Han var da fem år gammel og deltok selv i seremonien. Det å kunne stå sammen med sine foreldre og bli døpt var viktig for gutten.

EN DYP TANKE BAK.

– Den største forskjellen på drop-in dåp og vanlig dåp er jo at alt skjer den dagen. Ellers er det helt likt, sier Engmark.

Men en ting gleder Peter Engmark. Det er nemlig ingen som bare «slenger innom».

– Det viser det seg at det ligger en beslutning bak hvert ønske om dåp.. Dette har folk tenkt over og ønsket. Drop-in dåp kommer aldri til å erstatte vanlig dåp, men det komplementerer det tradisjonelle valget på en god måte, konkluderer Engmark. ♦

DROP-IN DÅP

➔ Skjer på lørdager.

➔ Menigheten har annonsert i god tid i forveien.

➔ Alt skjer på samme dagen (administrativt arbeid, dåpsamtale, utfylling av dåpsdokumenter).

➔ Menigheten inviterer til liten fest etterpå – med kake og kaffe.

Alle seier «ja»

Knut Grønvik er sokneprest i Lommedalen kyrkjelyd i Bærum kommune. Då Bærum prosti for nokre år sidan tok initiativ til å betre måten å ta kontakt med nybakte foreldre på i samband med dåp, var språket eitt av fleire element dei såg på. Dei ynskte å gjere språket enklare. Dei ynskte òg å gjere språket vakrere og betre. Årsaka var det stadig fallande talet på foreldre som vel kyrkjeleg dåp for barna sine.

– Eit hovudstikkord var at vi ikkje skulle problematisere, vi skulle invitere. Vi ynskte å spinne all kommunikasjon rundt ordet «ja». Det er jo det einaste ordet foreldre seier under dåpen.

Grønvik legg til at alle seier «ja»: Gud, foreldra og kyrkja. Det er ein positiv start,

KNUT GRØNVIK
Sokneprest,
Lommedalen kyrkjelyd

tenkjer han. Han har opplevd god respons på denne positive tilnærminga til kommunikasjon.

– Eg har testa dette litt i samband med samlingane for foreldre som skal bere barnet sitt til dåp.

Han trur derimot ikkje at språket, korkje det munnlege eller det skriftlege, er det viktigaste. Det er mange faktorar som spelar inn, seier Grønvik før han konkluderer:

– Det er heilskapen av opplevingar som ligg til grunn for korleis foreldra opplever kontakt med kyrkjelyden. Det er opplevinga av å vere velkomen som er det aller viktigaste, og korleis opplevinga blir spegla i til dømes språk, vakre bilete på nettsidene og personleg behandling.

UTDRAG FRÅ TEKSTAR I RESSURSBANKEN.NO

Dåpen er ei ja-handling. Gud seier ja. Heilt frå første dag har Gud sagt ja til barnet dykkar. Gud elsker alle, alltid. De seier ja. Ved døypefonten svarar de ja til at den vesle skal høyre til kyrkja og vekse opp med den kristne trua. Dette er de ikkje åleine om. Kyrkja seier også ja. Med stor glede ønskjer Lommedalen kyrkjelyd barnet dykkar velkomen som medlem i Den norske kyrkja.

Velkomen til kyrkja med barnet dykkar!

Dåp – kva seier de ja til?

Dåpen er ei gåve frå Gud

Det er ikkje lett å forstå dåpen, men den er enkel å utføre. Vi auser vatn over hovudet til barnet og seier kva dåpen betyr.

Vatn er livgivande, og vatn reinsar. Slik er vatnet eit konkret teikn på Guds omsorg.

To namn blir nemnde: namnet til barnet og Guds namn. Den døypte og Gud høyrer saman. Her og no – og til evig tid.

Gud seier ja

Når eit barn blir døypt, har Gud allereie sagt tydeleg ja til barnet. Gud elsker alle, alltid og utan atterhald – og vil at vi menneske skal leve med håp og tru.

Bibelen snakkar om dåpen som ein ny fødsel. Dåpsvatnet er «badet som gjenføder og fornyar ved Den heilage ande». Dåpen er ei heilag handling som gjer dette synleg for oss.

De seier ja

De vil at barnet skal høyre til i kyrkja, Guds verdsvide familie. De kjem med den vesle. Jesus velsigna barna. Det gjer han framleis.

Jesus døydde – og stod opp att. Det gir håp. Barnet vil kome til å trenge tilgiving.

Det gir Gud. I dåpen tek vi imot alt dette.

De seier òg ja til at barnet skal få lære om den kristne trua og kva trua har å seie for livet. Dette er eit ansvar de deler med fadrane og med heile kyrkja.

Kyrkja seier ja

Når barnet blir døypt, blir det medlem i Den norske kyrkja og ein del av fellesskapet i kyrkjelyden der de bur.

Barnet vil jamleg få tilbod om å lære meir om kyrkja og trua, tilpassa alderen.

Kyrkja seier ja til å inkludere barnet dykkar i trygge og gode aktivitetar der det blir kjent med Gud, seg sjølv og andre.

Døpt og konfirmert i løpét av ett år. –Det er fint å få velge selv om du vil døpes, sier (fra venstre) Trym Viljesønn Brodal, William Gjelsnes og Elise Urdahl.

MED DÅPSVANN I LUGGEN

Disse tre ungdommene ble ikke døpt som babyer. Det valgte de selv som tenåringer. Og dermed gikk turen på egne ben opp til døpefonten. FOTO: Johnny Syversen

Foreldrene til Trym Viljesønn Brodal, William Gjelsnes og Elise Urdahl ville at barna selv skulle få bestemme om dåp og kirkelig var noe for dem. I fjor valgte alle tre å døpe seg i Greverud kirke. Og etter dåpen sto konfirmasjonen for tur.

Stadig flere som ikke er barnedøpt velger dåp som en del av konfirmasjonsforberedelsene.

VELGE SELV. – Jeg er glad jeg fikk gjøre et bevisst og aktivt valg om å være kristen. Foreldre bør tenke at det er best om barna kan velge selv når de er modne nok, sier Elise.

Trym er enig. Han mener tro er viktig, men også litt vanskelig:

– Jeg tenkte lenge før jeg bestemte meg. Tro er årsaken til så mange konflikter i verden. Sogneprest Anders R. Johansen overbeviste meg. I undervisningen jobbet vi med blant annet skapelsen, og vi lærte at det ikke nødvendigvis er en motsetning mellom evolusjonsteorier og at Gud har skapt verden, sier Trym, som også diskuterte mye med sin mor.

BESTEKOMPISEN SOM FADDER. Dåpsungdommene har et privilegium de små

dåpsbarna ikke har: De kan selv velge faddere. William valgte en tante og en familievenn. Trym ønsket seg en fadder som kunne være der for ham hele livet, og da ble det bestekompiisen.

– Vennene mine synes det er helt greit å bli døpt som ungdom. Det er ingen som mobber, sier Trym.

– Jeg fikk bare positive reaksjoner, både fra troende og ikke-troende venner, sier William.

«SELVSAGT». Sogneprest Johansen mener dåpsungdommen er modne.

– Da jeg spurte om de var kristne, svarte de «selvsagt»! Og det er bevisste valg de gjør etter at vi har hatt individuelle samtaler, fellesmøter og har involvert foreldrene, sier Johansen.

William er enig med Johansen. Han er glad han fikk noen år på baken før han selv valgte dåp og konfirmasjon.

– Det er veldig riktig å kunne velge selv når du har blitt større. Det er viktig for meg å bli kjent med ulike religioner før jeg kunne velge selv, sier William, som vokste opp i en kristen familie. ♦

@VOLDENMARTE: Da e vi snart klar for Iben sin dåp. Håpe på en fin dag! Dåpsbarnet ser iallfall ut t å gled seg. #dåp #Iben #jeintami

@MHJOHNSEN: #molde #kirke #gudstjeneste #dåp #church #norway #baptism #ohlrod

@SOLVESUNDRE: Måtte bare dra opp smekken under fotograferinga, men utover det ble Serine døpt og jeg ble fadder. Fin søndag. #dåp #fadder #søndag #kirken #solum #finsøndag

OM DÅP I MANGE KANALER

Kirkerådet samler inn og utvikler ressurser. Vi håper disse ressursene kan være med å skape god oppmerksomhet om dåp, forteller Paul Erik Wirgenes, avdelingsdirektør i Kirkerådet.

- Vi må være til stede på andre arenaer enn den kirken tradisjonelt er. Vi har et todelt mål. Det ene er å stimulere til samtaler om dåp blant kirkens medarbeidere, inspirere til å sette dåp

på dagsorden og å samle inn ressurser til ressursbanken. Det andre er å annonsere, lage filmer, bilder og å fange oppmerksomhet hos de som er aktuelle for dåp så de søker informasjon om dåp. I ressursbanken.no er det lagt ut ressurser om dåp. Dette er ressurser som menighetene kan bruke.

Her er en oversikt over det Kirkerådet gjør:

PAUL ERIK WIRGENES
Avdelingsdirektør i Kirkerådet

I andre halvår 2014 ble det annonsert for dåp på flere nettsteder for vordende og nybakte foreldre. **Nettkampanjen** fortsetter i år på foreldre.no og navnekarusellen/navneguiden.

Flere i kirken jobber godt med å utforme **tekster om dåp**. I ressursbanken.no er det ulike tekster å velge blant. Tekstene kan tilpasses lokale forhold og ulike kommunikasjonskanaler. Eksempelet viser artikkel til menighetsbladet.

Spedbarnsboken deles ut gratis ved nesten alle landets fødesteder. For andre året på rad annonserer Kirkerådet for dåp i den populære boken som trykkes i 55000 eksemplarer.

Svangerskapsboken deles ut ved legekontorer. Boken er todelt med én innholdsdel til mor og én del spesielt rettet mot far. Opplaget er 65000 og inneholder en helsides annonse for dåp.

Magasinet BAM Gravid deles ut av jordmødre og annet helsepersonell når kvinner er til svangerskapskontroller. BAM Gravid trykkes i 70000 eksemplarer.

Annonsen for dåp er den samme i de to bøkene og i magasinet. Bruk gjerne annonsen i menighetsbladet. Originalen lastes ned fra ressursbanken.no

På nettstedet **trykksak.kirken.no** er det enkelt å lage originaler til kopiering, trykking og pdf'er. Over 2500 medarbeidere i kirken er brukere av dette verktøyet. For dåp er det laget enkle maler for egne tekster og bilder eller overføring av innhold fra ressursbanken.no til de ulike malene.

Logoer og dekormønstre kan lastes ned fra ressursbanken.no

Foto: Sveinung Bråthen

Foto: Rune Kongro

Foto: Rune Kongro

I ressursbanken.no finnes **bilder** som fritt kan brukes i lokalt informasjonsmateriell om dåp. Husk å oppgi fotografens navn ved bruk.

I vår lanseres en **film om dåp**. Filmen er produsert av et prisbelønnet team og skal vises på Facebook og nettsteder der vordene og nybakte foreldre beveger seg. Se filmen på kirken.no og bruk den gjerne på menighetens nettsider.

For **Google-brukere** som søker på stikkordet dåp vil kirken.no dukke opp som første treff. Kirkerådet samarbeider med Google om å få høyest mulige prioritet.

TIPPOLDEMOR HAR HEKLA DEN

FOTO: Marius Beck Dahle

Det gjekk eit ørlite historisk sus gjennom Volda kyrkje då Olav blei boren til dåpen. Dåpskjolen til Olav blei nemleg laga av tippoldemor Margit Flote.

Mor til guten, Therese Håskjold, seier at det aldri var noko tvil om kva kjole guten skulle bere.

– Alle barna i familien sidan syskenbarnet mitt Rolf Einar, har blitt døypt i denne kjolen, seier Therese. Og det var heilt naturleg at når eg og fikk barn, så skulle dei døypast i same kjole. Det har blitt ein tradisjon som eg er stolt over å kunne bere vidare.

Ho har sjølv vore ein del av tradisjonen til familien. For då Therese blei døypt for 34 år sidan, var det i same kjole. Hennar tre barn bar også kjolen då dei blei døypte, Ådne i 2003, Sigurd i 2008 og sistemann ut var Olav i 2013.

Kjolen er laga etter ei oppskrift som Margit fann i vekebladet Familien i 1979. Ho hadde eit ynskje om å lage ein kjole for dei neste generasjonane. Sidan den gong har alle i familien Håskjold bore kjolen fram til dåp. Namn og dato for kvart barn er brodert på underkjolen.

Dåpskjolen er hekla, og lite er forandra sidan han først blei laga.

– Margit var inga syerske, men svært glad i og flink i handarbeid. På den tida var nok damene litt meir netthendte enn det vi er i dag.

STOR VERDI I EIT BRUK- OG KASTSAM-FUNN. Det måtte damene vere tidlegare. På sekstitalet var til dømes barneklede i stor grad heimesydde. Ingen hadde like klede. Det fanst knapt butikkar med barneklede, fortel sosialantropolog Ingunn Grimstad Klepp ved Statens institutt for forbruksforskning.

Noreg har gått frå å vere eit fattig land til å bli eitt av dei rikaste i Europa. Før den industrielle revolusjonen var klede eit investeringsobjekt og noko av det mest dyrebare ein person kunne eige. Ein eigde klede sine heile livet. Men på syttitalet kom tilgangen på ferdigvare, mellom anna nye tekstilar. Dette var nye ting som representerte status.

– I dag er forventninga til kor lenge klede skal leve, mykje kortare. Vi har, nærmast utan å ville det, utvikla ein bruk- og kastmentalitet. Samstundes kan då einskilde gamle plagg som dåpskjolar få stor personleg verdi. Dette handlar om verdier som er knytt til tradisjon, godt handverk, stadar og personar, slår Klepp fast.

– Og så legg ho til: Klede er eit stykke intim historie. Vi har hatt klede på tett inntil kroppen. Klede vekker sterke minne og kjensler.

NOKO Å VEKSE INN I. Det og ein sterk symbolikk knytt til dåpskjolar.

– Dåpskjolane som blir bruk ved barne- og dåp i Den norske kyrkja er ofte mykje lengre enn barna. Dette er eit symbol på at ein har moglegheit til å vekse i trua. Ved konfirmasjon brukast kvite kapper som tydeleggjer at dei døypte ikkje skal vokse frå dåpsdrakta, men vokse inn i ho, seier sokneprest Svein Kvamsdal i Volda kyrkje. Også dåpshua har ei symbolsk betydning. Dåpshua symboliserer «truas hjelm» og illustrerer at barnet er beskytta av Gud.

– Den kvite fargen symboliserer reinleik og at barna tar del i Kristi siger ved oppstandelsen. I Galatarbrevet seier Paulus «De er alle Guds barn ved trua i Jesus Kristus. For alle de som er døypte til Jesus Kristus har kledd dykk i Kristus», forklarer Kvamsdal.

IKKJE NOKO VAL. Tippoldemor Margit døydde i 2010, 99 år gamal. Ho fekk dermed sjå fleire av tippoldebarna bere kjolen fram til dåp, noko som ho var svært stolt over.

Og ein ting er allereie klart dersom Olav sjølv får barn.

– Ha ha, overlever kjolen tidas tann så har han nok ikkje mykje val anna enn å bruke den. Vi tek så godt vare på dåpskjolen som vi berre kan, ler Therese. ♦

